

TEKSTİL SEKTÖRLERİ AÇISINDAN İRAN

TEMEL EKONOMİK GÖSTERGELER GENEL VE SEKTÖREL BİLGİLER

İTKİB GENEL SEKRETERLİĞİ
AR & GE ve MEVZUAT ŞUBESİ

OCAK 2009

İÇİNDEKİLER

I. İRAN HAKKINDA GENEL BİLGİLER	4
Giriş	4
Temel Göstergeler	4
Ekonomi	5
Sanayi	6
Petrol ve Doğalgaz	6
Telekomünikasyon	7
Pazara Giriş	7
İran Tekstil Sektörü	9
II. İRAN DIŞ TİCARETİ.....	11
Yıllar İtibariyle Genel İhracat ve İthalat	11
En Çok İhraç Edilen Ürünler.....	11
En Çok İthal Edilen Ürünler	12
En Çok İhracat Yapılan Ülkeler	12
En Çok İthalat Yapılan Ülkeler	13
III. İRAN'IN TEKSTİL DIŞ TİCARETİ.....	14
İran'ın Tekstil Dış Ticareti.....	14
En Çok Tekstil İthal Edilen Ülkeler	16
İran'ın En Çok İthal Ettiği Tekstil Ürünleri.....	16
IV. İRAN'IN TEKSTİL ÜRÜN GRUPLARINDA UYGULADIĞI GÜMRÜK VERGİSİ ORANLARI.....	18
Battaniyeler	18
Yatak Çarşafı.....	18
Masa Örtüleri.....	18
Tuvalet Ve Mutfak Bezleri	18
Perdeler, Perde Ve Yatak Farbeları	19
Yatak Örtüleri	19
Yün Ve İnce-Kaba Hayvan Kılımları.....	19
Yün Ve İnce-Kaba Hayvan Kılımlarından İplikler	19
Yün ve İnce Kaba Hayvan Kılımlarından Dokuma Mensucat	20
Pamuk Elyafı	20
Pamuk İpliği.....	20
Pamuklu Dokuma Mensucat	20
Sentetik - Suni Filament İplikleri	21
Sentetik-Suni Filament Dokuma Mensucat	21
Sentetik - Suni Devamsız Lifler	21
Sent.- Suni Devamsız Lif İplikler	21
Sentetik Suni Devamsız Liflerden Dokuma Mensucat	22
V. TÜRKİYE – İRAN DIŞ TİCARET İLİŞKİLERİ.....	23
Türkiye - İran Genel Dış Ticareti	23
Türkiye'nin Genel Ticaretinde İran'ın Yeri	25
Türkiye - İran Tekstil Ticareti	27
Yıllar İtibariyle Tekstil İhracatı ve İthalatı.....	28
Türkiye'nin Tekstil İhracatında İran'ın Yeri	28

Ürün Grupları Bazında İnan'a Tekstil İhracatı	30
İnan'a Ev Tekstili İhracatı	32
V. FAYDALI ADRESLER.....	35
VI. KAYNAKÇA.....	36

I. İRAN HAKKINDA GENEL BİLGİLER

Giriş

Güneybatı Asya'da bulunan İran, güneyde Basra ve Umman Körfezi, kuzeyde ise Hazar Denizi ile çevrilidir. Türkiye, Azerbaycan, Ermenistan, Irak, Pakistan, Afganistan ve Türkmenistan ile kara sınırına sahiptir. Başkenti Tahran'dır. Ülkenin resmi dili Farsça'dır. İran, uluslararası enerji güvenliği ve dünya ekonomisinde geniş petrol ve doğal gaz kaynakları sonucu önemli bir konuma sahiptir.

İran, MÖ 4000'lere dayanan tarihi ile dünyadaki en eski sürekli uygarlıklardan birine ev sahipliği yapmaktadır. Tarih boyunca İran Avrasya'daki merkezi konumu nedeniyle jeostratejik öneme sahip olmuştur ve bu anlamda bölgesel bir güçtür. İran BM, Bağlantısızlar Hareketi, İslam Konferansı Örgütü ve OPEC kurucu üyesidir. İran siyasal sistemi 1979'da kabul edilen anayasaya göre oluşturulan bir kaç karmaşık yönetim yapısına göre işlemektedir. En yüksek devlet makamı, Cumhurbaşkanı'nın da üzerinde olan İran dini liderliğidir.

Temel Göstergeler

İran güncel verilere göre, 70 milyonu aşan nüfusu ve zengin petrol kaynakları ile bölgede önemli bir ekonomik ve ticari güç konumundadır. Aşağıda verilen temel ekonomik göstergeler, İran'ın sosyal ve ekonomik panoramasını ortaya koymaktadır.

Resmi Adı	İran İslam Cumhuriyeti
Başkenti	Tahran
Yüzölçümü	1,648,195 km²
Nüfus	71,2 milyon (2008 tahmini)
Ortalama Yaşam Süresi	70,9
Para Birimi	İran Riyali
Sektörlere Göre GSYH	Tarım % 10,7 Sanayi % 42,9 Hizmet % 46,5

Faal İşgücü	28,7 milyon (2007)
İşsizlik Oranı	% 12 (2007)
Sektörlere Göre İşgücü	Tarım % 25 Sanayi % 31 Hizmet % 45
İthalat	42,8 milyar \$ (2007)
İhracat	77,3 milyar \$ (2007)
Başlıca İthalat Ürünleri	Makine, motorlu taşıtlar, gıda, sanayi aramalı.
Başlıca İhracat Ürünleri	Kimyasallar, ham petrol, gıda, halı.
Karayolları	172.927 km
Demiryolları	8.367 km
Havaalanı Sayısı	331

Ekonomi

İran genel olarak ekonomide merkezi planlamanın hakim olduğu, petrol, doğal gaz ve diğer büyük ölçekli işletmeler üzerinde devlet mülkiyetinin devam ettiği, kırsal bölgelerde tarımsal üretimin ağırlıklı olduğu, özel ticaret faaliyetlerin ise sınırlı düzeyde olduğu bir ekonomik yapıya sahiptir. Devlet sektörünün yanında, “Bonyad” diye tabir edilen ve büyük ekonomik ayrıcalıklarla faaliyet gösteren vakıflar (kooperatif) ekonomide önemli pay sahibidirler. 2000’li yıllara girilmesiyle birlikte ise, ekonominin serbestleştirilmesine yönelik olarak, özelleştirme ve daha fazla yabancı yatırıma açılması söz konusu olmuştur.

1990’ların sonunda petrol fiyatlarındaki düşüşler nedeniyle daralan İran ekonomisi 2000 yılından günümüze kadar, petrol fiyatlarının tekrar yüksek seyretmesi ile canlanmıştır. İran ekonomisinin petrol gelirlerinden etkilenen yapısı hükümetin ekonomik alandaki en önemli konularından birini oluşturmaktadır.

İran dış ticaret fazlası veren bir ülke olmakla birlikte, toplam ihracatının yaklaşık yüzde 80’ini ve devlet bütçesinin % 40–70’ini petrol

gelirleri oluşturmaktadır. Bu nedenle, petrol fiyatlarındaki dalgalanmalar devlet gelirleri üzerinde büyük bir etki yaratmaktadır.

İran ekonomisinde çok yüksek olmasa da kronik enflasyon sorunu mevcuttur. Enflasyonun temel nedenlerinden biri ithal ürünlerin döviz nedeniyle daha pahalıya mal olmasıdır. Bu yönüyle İran'daki enflasyonun dış kaynaklı olduğu söylenebilir. 2007 yılında İran'da temel mal ve hizmet fiyatları çok hızlı bir biçimde artmış ve ithalat pahalılaştırmıştır.

Sanayi

İran petrolden elde edilen gelirlerin bir kısmını petrokimya sanayi gibi diğer birtakım alanlara aktararak petrol sektörüne olan bağımlılığı azaltmaya çalışmaktadır. İran'ın sahip olduğu 11 petrokimya kompleksi Basra Körfezi'nin petrokimya üretiminin yüzde 13'ünü gerçekleştirmektedir. Son yıllarda İran'ın petrol dışı gelirlerinde de bir artış göze çarpmaktadır. İran Ulusal Petrokimya Şirketi 2013 yılına kadar toplam 20 milyar dolar yatırım gerektiren 30 tesisi hizmete açmayı planlamaktadır.

2005–2010 yıllarını kapsayan Dördüncü Beş Yıllık Kalkınma Planı çerçevesinde bu sektördeki üretimin 56 milyon tona çıkarılması hedeflenmektedir. Bu çerçevede, 11 milyar dolar tutarında 26 projenin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Petrokimya alanındaki önemli projelerin çoğu Körfez kıyısında bulunan Pars Özel Ekonomik Bölgesinde yer almaktadır.

Petrol ve Doğalgaz

İran OPEC'in ikinci büyük petrol üreticisidir ve dünya petrol rezervlerinin % 10'unu ve doğal gaz rezervlerinin % 17'sini elinde bulundurmaktadır. 132 milyar varil kanıtlanmış petrol rezervine sahiptir. İran'ın ham petrol rezervlerinin önemli bir bölümü Irak sınırı yakınındaki Kuzistan'da bulunmaktadır.

İran petrol ihracatının yaklaşık yarısını Asya pazarına, geriye kalanını ise Avrupa ve Afrika'ya yapmaktadır. İran ham petrol üretiminde dünya dördüncüsü olmasına karşın, petrol işleme altyapısının yeterli olmamasından dolayı benzin vb. rafine petrol ithal etmektedir. 2006 yılında 2487 varil rafine petrol ile net ithalatçı konumundadır. Bunun yanında hükümet, kendi kendine yeterliliğini desteklemek adına 2007 yılı Ağustos ayında petrol tüketim kısıtlaması getirmiştir. Konulan kota ile bir arabaya aylık 100 litre benzin tahsis eden özel kartlar dağıtılmıştır. Uygulama ile benzin fiyatlarında %25'e varan artış kaydedilmiştir.

İran'ın yaklaşık 27 trilyon m³ doğal gaz rezervine sahip olduğu sanılmaktadır. Bu Rusya'dan sonra dünyanın en büyük doğal gaz rezervine işaret etmektedir. İran'ın doğal gaz rezervleri Güney Pars bölgesindeki 'offshore' sahada yoğunlaşmıştır. Bu rezervler büyük ölçüde geliştirilmemiş sahalardır ve bu nedenle büyük bir potansiyel mevcuttur.

İran iç tüketimdeki hızlı artışa rağmen doğal gaz ihracatını artırmak için girişimlerde bulunmaktadır. Türkiye 2002 yılından itibaren İran'dan 25 yılda toplam 10 milyar m³ alınacak doğal gazın transferine başlamıştır. İran ayrıca, Türkiye ve Bulgaristan üzerinden *Nabucco* projesi kapsamında Avusturya'ya doğal gaz ihraç etmeyi hedeflemektedir. İran'ın diğer potansiyel doğal gaz pazarları Ermenistan, Ukrayna (İran-Ermenistan-Gürcistan-Kırım üzerinden geçecek bir boru hattı ile), Avrupa, Pakistan, Hindistan, Tayvan, G. Kore ve Çin'in kıyı bölgesidir.

Telekomünikasyon

İran Ortadoğu'da en hızlı büyüyen telekomünikasyon pazarlarından birisidir ve bu alanda Ortadoğu'nun lideri olmayı amaçlamaktadır. Bölgedeki en geniş telekomünikasyon ağına sahiptir. Hükümet son dönemde bu sektörde özel yatırımları teşvik eden çok sayıda özelleştirme önlemleri almıştır. Telefon hatlarının, uydu iletişim sistemlerinin, mobil telefon şebekelerinin, kırsal alandaki iletişim sisteminin ve bilgi iletişim sisteminin geliştirilmesi önemli büyüme potansiyeline sahip alanlardır.

Haberleşmede analog sistemden dijital sisteme geçiş ve uydu ağının daha geniş olarak sunulması ülkenin iletişim planının en önemli amacıdır. Fiber optik sistemlerin özellikle uzun mesafe bağlantılar için geniş ölçüde kullanılması beklenmektedir. Bu sektörden Posta, Telgraf ve İletişim Bakanlığı sorumludur. Devlete ait İran Telekomünikasyon Firması (TCI) mevcut altyapısını etkin hale getirmek için dijital santral, fiber-optik kablo v.b. konularında yatırımlar yapmaya devam etmektedir. 2006 yılı sonu itibarıyla International Telecommunication Union'un (ITU) verilerine göre toplam 7.4 milyon İranlı (100 kişide 10.5 kişi) internet erişimine sahiptir.

Pazara Giriş

Özellikle İslam devrimi sonrası ticari yaşamın kendine özgü özellikler kazandığı İran'da ticari acenta ve distribütörlük aracılığı ile iş yapma biçimi oldukça yaygınlaşmıştır. Bu bakımda İran pazarına girmek isteyen Türk işadamlarının bu ülkede bulacakları bir acenta ya da aracı, çok işlerine yarayabilir. İran pazarının Türk malı kumaş ve giysilerle dolu olması, acenta ve distribütör yapısının pratik yararını kanıtlayan güzel bir örnektir.

Son dönemde ülkemizde yaygınlaşan ISO 9000 standartları İran'da da geçerlidir. Öte yandan İran'a ihraç edilecek her nevi ambalajlı mamullerin üzerinde kolay okunabilir ve anlaşılabilir Farsça kullanım bilgilerinin bulunması, bu ülke yasaları uyarınca zorunludur.

İran'da Merkez Bankası sıkı bir kambiyo kontrolü uygulamaktadır ve yaptığı ihracat karşılığı parasını Türkiye'ye transfer edecek olan işadamlarının akreditif seçeneğini kullanmaları halinde İran Merkez Bankası onayını almaları zorunludur. İthalat işlemleri genelde İran Merkez Bankası kontrolünde 360 gün vadeli akreditiflerle gerçekleştirilmektedir. Ayrıca İran Riyali konvertibl bir para değildir. İranlı firmaların ithalat yapabilmesinin, alacakları döviz tahsisatı ve ithal iznine bağlı olması ve ayrıca İran ithalat rejiminde çok sık değişiklikler yapılması ihracatçılarımızın dikkate alması gereken diğer konular arasındadır.

Gerek Türkiye'den gerekse komşu ülkelerden (Azerbaycan, Nahcivan, B.A.E.) kayıtdışı yollardan ülkeye yabancı menşeli mal girişini kontrol altına almak amacıyla, yakın tarihe kadar normal yollardan ithalatına izin verilmeyen çok sayıda malın ithalatına müsaade edilmiş bulunmaktadır.

Orta Asya Cumhuriyetlerine yönelik ihraç ürünlerimizin sevkiyatında geçiş ülkesi konumunda olan İran ile kara taşımacılığı alanındaki ilişkilerimizde ortaya çıkan sorunlar, bu ülkelere yönelik ihracatımızı da olumsuz yönde etkilemektedir. İran geçişlerine alternatif olarak düşünülen Gürcistan-Azerbaycan güzergahının, yol güvenliğinin sağlanmaması ve yolların bozuk olması gibi sorunları bulunmaktadır. Bu nedenle, mevcut koşullarda bu hattın Orta Asya Cumhuriyetlerine yapılan sevkiyatlarda İran güzergahına alternatif olamayacağı ortaya çıkmıştır. Öte yandan, İran'ın Avrupa ülkeleri ile yaptığı ticarete Türkiye geçiş ülkesi konumunda olup, büyük bir TIR filosuna sahip olan İran, Türkiye ve Avrupa ülkelerinden yaptığı ithalatın İran plakalı araçlarla yapılması için zorlayıcı önlemler de almaktadır.

- İran'dan transit geçen araçlardan akaryakıt fiyat farkı adı altında geçiş ücreti tahsil edilmesi

- Türkmenistan'a giden araçlarımızdan alınan geçiş ücretleri

- Özel izin belgeleri ile yapılan taşımalar

- Güvenlik sorunları

-Türk sürücülerine uygulanan cezalar gibi konularda sorunlar yaşandığı göz önüne alınarak tedbirli davranılmalıdır. İlaveten İran makamları bu ülkeye giren veya transit geçen araçlarımızdan "akaryakıt fiyat farkı" adı altında son derece yüksek ücretler tahsil etmektedir (İran, uluslararası platformda genel kabul gören akaryakıt fiyat farkı hesaplamasını ülkemize uygulamamakta ve araçlarımızdan söz konusu hesaplamada ortaya çıkan rakamın oldukça üstünde miktarlarda akaryakıt fiyat farkı tahsil etmektedir). Bu durum, ihraç ürünlerimizin maliyetlerinin

yükselmeye neden olmakta ve firmalarımızın İran ve Orta Asya Ülkeleri pazarlarındaki rekabet gücünü olumsuz yönde etkilemektedir.

Avrupa pazarlarını Orta Doğu'ya bağlayan Türkiye-İran demiryolu 1971 yılında işletmeye açılmıştır. İstanbul-Ankara-Malatya güzergahını takip ederek, Tatvan'da sona eren hat, feribot bağlantısı ile Van'a ulaşmakta ve buradan devamla Kapıköy üzerinden İran'a geçmektedir.

İran tarafı, Van Gölü geçişinin kesintisiz bir demiryolu ile sağlanmasına büyük önem vermektedir. Bu nedenle, Van Gölü Kuzey Geçişi Demiryolu Projesinin gerçekleştirilmesi konusu uzun yıllardır İran ile yapılan toplantılarda gündemde yer almaktadır. Ancak, çok büyük bir kaynak gerektiren söz konusu projenin kısa dönemde gerçekleştirilmesi gerçekçi görünmemektedir.

İran Tekstil Sektörü

İran tekstil sanayi 10.yy'a kadar dayanmaktadır. İpekyolu üzerinde bulunan ülkenin ekonomi tarihinde, başta el halısı üretimi olmak üzere, tekstil üretimi ve ticareti büyük yer tutmaktadır. Ülkede, modern anlamda tekstil fabrikaları ise 1850'lerden sonra kurulmaya başlanmışsa da, daha sonra Hindistan ve İngiltere'den gelen tekstil ürünleriyle rekabet edemeyen yerli tekstil sanayi büyük zarar görmüştür. 1920'lerden sonraki yeni dönemde ise, yerli tekstil sanayiinin geliştirilmesi yönünde adımlar atılarak yeni ve modern fabrikalar kurulmasına rağmen, hedeflenen ölçüde büyüme ve gelişme mümkün olmamıştır.

İslam Devrimi sonrası hükümet tekstil sanayiini korumacı tedbirler ve sübvansiyonlarla desteklemesine rağmen, dış yaptırımlar ve ekonomik sıkıntılar sonucunda tekstil fabrikaları ve atölyelerinin makine parkları yenilenmemiş, yedek parça konusunda da ciddi sıkıntılar yaşanmıştır. 1990'lardan sonraki dönemde ise, artan petrol gelirleri sonucu yükselen refah seviyesi ve sektörün dış rekabette korunması sonucu tekstil sanayi toparlanma sürecine girmiştir.

Tekstil ve hazır giyim sektörlerinin İran ekonomisi ve üretimi içindeki yeri son derece önemlidir. Güncel resmi verilere göre, İran'da tekstil ve hazır giyim sektörleri, yıllık toplam ulusal üretimin % 12,3'ünü oluştururken, toplam işgücünün yaklaşık % 14,8'i tekstil ve hazır giyim sektörlerinde istihdam edilmektedir.

Birleşmiş Milletler Yatırım Ajansı (UNIDO) verilerine göre, İran tekstil sektörlerince (hazır giyim ve ayakkabı hariç) 2005 yılında kayıtlı 800 milyon doların üstünde üretim yapılırken, tekstil sektörünün (hazır giyim ve ayakkabı hariç) toplam imalat sanayi içindeki payı % 3,8 olarak gerçekleşmiştir.

Ülke ekonomisinin petrol gelirlerine aşırı derecede bağımlı olduğunun bilincinde olan İran Hükümeti, son yıllarda diğer sanayi kollarını da geliştirmek için adımlar atmaktadır. Bu çerçevede, büyük ölçüde düşük verimlilikle çalışan ve makine parkuru eski olan tekstil sektörünün de modernize edilmesi hedeflenmektedir. İran Resmi İstatistik Kurumu'na göre, tekstil sektörlerinde 400 bin kişiden fazla çalışan istihdam edilmekte, tekstil imalat işletmelerinin çoğu başkent Tahran ve İsfahan'da bulunmaktadır. Güncel veriler olmamakla birlikte, İran resmi verilerine göre 2003-2004 mali yılında İran tekstil sanayi 396 milyon metre kumaş üreterek bir önceki yıla göre % 8,8 artış gerçekleştirmiştir. Ayrıca aynı dönemde bir çeşit döşemelik kumaş olan halı tipinde peluş kumaş üretimi 81,3 milyon m² olmuştur.

Tekstil sanayinin belkemiğini oluşturan halı üretiminde ise, makine halısı imalatı 2003-2004 mali yılında bir önceki yıla göre % 33 azalarak 41,2 milyon m² olarak gerçekleşmiştir. Ülke ihracatında büyük paya sahip olan Elhalısı ihracatı ise, 2004-2005 mali yılında, bir önceki döneme göre % 17,7 azalarak 471,7 milyon dolar olarak gerçekleşmiştir.

Diğer önemli bir imalat kalemi olan battaniye üretimi ise, 2003-2004 döneminde, 2000-2001 dönemine göre % 75 azalmış bulunmaktadır.

Diğer taraftan İran tekstil üretimi kurulu kapasitesi ile ilgili olarak Uluslararası Tekstil Üreticileri Federasyonu'nun 2007 yılında yayınladığı "Uluslararası Tekstil Makinası Satış İstatistikleri" raporuna göre, 2006 yılında İran'da 2,2 milyon kısa elyaf iği, 110 bin uzun elyaf iği ve 88 bin OE rotor iplik eğirme kapasitesi kurulu idi. Aynı raporda, dokuma kapasitesi bakımından İran'da 2006 yılında 12 bin 500 mekikli ve 10 bin mekiksiz tezgah belirtilmektedir.

2007 yılında ise İran 7.968 adet kısa elyaf iği, 18.672 adet uzun elyaf iği ve 3.264 OE rotor ile 720 adet tekstüre iğ satın almıştır. Aynı yıl 137 adet rapierli dokuma makinası satın alınırken, 12 adet 165 mm'den geniş yuvarlak örme makinası, 2 adet el örgü ve yarı otomatik örme makinası ve 2 adet yıkama makinası alınmıştır.

II. IRAN DIŞ TİCARETİ

Yıllar İtibariyle Genel İhracat ve İthalat

Birleşmiş Milletler resmi istatistik verilerine göre İran 2007 yılı itibariyle 120 milyar dolar değerinde dış ticaret hacmine sahiptir. 2007 yılında genel ihracat 77,2 milyar dolar ve genel ithalat 42,8 milyar dolar olarak verilmektedir. 2003 yılından 2007 yılına kadar beş yıllık süreçte İran'ın dış ticaretine ilişkin veriler aşağıdaki tabloda izlenebilir:

İRAN'IN GENEL DIŞ TİCARETİ				
Birim:\$				
YILLAR	İHRACAT	DEĞİŞİM %	İTHALAT	DEĞİŞİM %
2003	26.274.434.807	-	25.908.330.668	-
2004	36.031.326.477	37,1	33.679.959.668	30,0
2005	47.685.513.325	32,3	36.887.581.221	9,5
2006	67.876.520.779	42,3	40.876.920.153	10,8
2007	77.256.799.426	13,8	42.803.818.269	4,7

Kaynak: Birleşmiş Milletler - Un Comtrade / Ocak 2009

2007 yılında İran'ın genel ihracatı %13,8 oranında artarken, genel ithalatı ise % 4,7 oranında arttığı görülmektedir.

En Çok İhraç Edilen Ürünler

2007 yılında İran'ın en fazla ihraç ettiği ürünler Fasıllar 27 Mineral yakıtlar, mineral yağlar, Fasıllar 29 kapsamındaki organik kimyasal ürünler, Fasıllar 26 kapsamındaki metal cevherleri,cüruf ve kül, Fasıllar 8'de yer alan yenilen meyveler ve yenilen sert kabuklu meyveler ve Fasıllar 74 kapsamındaki bakır ve bakırdan eşyadır. İran tarafından 2007 yılında en fazla ihraç edilen ürünlere ilişkin rakamsal bilgiler aşağıdaki tabloda verilmektedir.

İRAN'IN EN ÇOK İHRAC ETTİĞİ ÜRÜNLER			
İLK 5 ÜRÜN GRUBU / 2007			
FASIL	TANIM	DEĞER \$	PAY %
27	MİNERAL YAKITLAR ve MİNERAL YAĞLAR	62.603.030.269	81,0
29	ORGANİK KİMYASAL ÜRÜNLER	1.726.032.287	2,2
26	METAL CEVHERLERİ, CÜRUF ve KÜL	1.041.741.579	1,3
8	YENİLEN MEYVELER ve YENİLEN SERT KABUKLU MEYVELER	903.456.283	1,2
74	BAKIR ve BAKIRDAN EŐYA	658.114.270	0,9
	TOPLAM	77.256.799.426	100,0

Kaynak: Birleşmiş Milletler - Un Comtrade / Ocak 2009

En Çok İthal Edilen Ürünler

İran'ın en çok ithal ettiği ürünlerin başında Fası 84 kapsamındaki kazanlar ve makineler ile Fası 72 kapsamındaki demir ve çelik ürünleri gelmektedir. Fası 27'de yer alan mineral yakıtlar ve yağlar, Fası 87 kapsamındaki motorlu kara taşıtları ve Fası 85'de yer alan elektrikli makine ve cihazlar diğer en fazla ithal edilen ürünler olarak sıralanmaktadır.

İRAN'IN EN ÇOK İTHAL ETTİĞİ ÜRÜNLER			
İLK 5 ÜRÜN GRUBU / 2007			
FASIL	TANIM	DEĞER \$	PAY %
84	KAZANLAR,MAKİNELER,MEKANİK CİHAZLAR	7.751.645.524	18,1
72	DEMİR ve ÇELİK	6.466.374.615	15,1
27	MİNERAL YAKITLAR ve MİNERAL YAĞLAR	3.637.094.877	8,5
87	MOTORLU KARA TAŞITLARI	3.501.584.436	8,2
85	ELEKTRİKLİ MAKİNE ve CİHAZLAR	3.165.933.094	7,4
	TOPLAM	42.803.818.269	100,0

Kaynak: Birleşmiş Milletler - Un Comtrade / Ocak 2009

En Çok İhracat Yapılan Ülkeler

Birleşmiş Milletlerin resmi istatistik veritabanı Comtrade 2007 yılı verilerine göre İran'ın en çok ihracat gerçekleştirdiği ülke %17,2'lik payı ile Çin'dir. Japonya, Hindistan, Türkiye, G.Kore, İtalya Çin'i takip etmektedir.

İran'ın en çok ihracat yaptığı ilk 35 ülkeye toplam ihracatın %90'ı yönelmiş durumdadır.

Türkiye İran'ın en fazla ihracat yaptığı 4. ülkedir. 2007 yılında bu ülkeden Türkiye'ye 6,6 milyar dolar değerinde ihracat gerçekleştirilmiştir.

En fazla ihracat yapılan 20 ülkeye ilişkin veriler aşağıdaki tabloda görülebilir.

İRAN'IN EN ÇOK İHRACAT YAPTIĞI ÜLKELER				
Birim:\$	2006	2007	DEĞİŞİM %	PAY %
ÇİN	9.958.456.154	13.306.762.345	33,6	17,2
JAPONYA	11.121.103.760	12.634.222.496	13,6	16,4
HİNDİSTAN	7.613.523.348	9.165.576.891	20,4	11,9
TÜRKİYE	5.624.111.740	6.613.823.299	17,6	8,6
G.KORE	5.049.156.372	6.481.825.922	28,4	8,4
İTALYA	4.890.540.844	5.738.669.741	17,3	7,4
FRANSA	3.005.536.554	3.369.335.277	12,1	4,4
G.AFRİKA	2.697.757.669	2.955.505.497	9,6	3,8
YUNANİSTAN	2.279.896.400	2.726.711.563	19,6	3,5
İSPANYA	2.515.261.211	2.106.876.183	-16,2	2,7
SİNGAPUR	1.747.638.521	1.344.780.950	-23,1	1,7
FAS	944.312.068	806.961.201	-14,5	1,0
ALMANYA	514.918.000	793.892.000	54,2	1,0
ROMANYA	300.011.513	614.751.378	104,9	0,8
S.ARABİSTAN	568.747.577	462.507.252	-18,7	0,6
HOLLANDA	1.285.991.492	450.040.609	-65,0	0,6
PAKİSTAN	443.176.653	436.802.528	-1,4	0,6
MALEZYA	582.757.935	429.443.134	-26,3	0,6
PORTEKİZ	365.697.042	403.670.450	10,4	0,5
RUSYA FED	238.045.388	348.912.834	46,6	0,5
İLK 20 ÜLKE TOPLAMI	61.746.640.241	71.191.071.550	15,3	92,1
İLK 20 ÜLKENİN TOP. PAYI	91,0	92,1	1,3	0,0
DÜNYA TOPLAMI	67.876.520.779	77.256.799.426	13,8	100,0

Kaynak: Birleşmiş Milletler - Un Comtrade / Ocak 2009

En Çok İthalat Yapılan Ülkeler

2007 yılında İran'ın en çok ithalat gerçekleştirdiği ülkelerin başında Çin (%17) gelmektedir. Almanya, G.kore, Rusya Fed, İtalya, ve Kazakistan bu ülkeyi takip etmektedir.

Türkiye, İran'ın ithalatından oldukça küçük (% 3,2) pay alabilmektedir. Ancak 2007 yılında Türkiye'den yapılan ithalat %30 oranında artmıştır.

İran'ın en fazla ithalat yaptığı 20 ülkeye ait veriler ve Türkiye'nin payı, aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

İRAN'IN EN ÇOK İTHALAT YAPTIĞI ÜLKELER

Birim:\$

	2006	2007	DEĞİŞİM %	PAY %
ÇİN	4.488.951.660	7.284.048.801	62,3	17,0
ALMANYA	5.212.518.000	4.954.681.000	-4,9	11,6
G.KORE	2.559.312.672	3.265.621.429	27,6	7,6
RUSYA FED.	1.903.647.294	2.924.443.536	53,6	6,8
İTALYA	2.280.569.885	2.537.359.441	11,3	5,9
KAZAKİSTAN	2.077.597.549	2.451.368.084	18,0	5,7
FRANSA	2.382.719.197	2.076.867.097	-12,8	4,9
HİNDİSTAN	1.448.181.676	1.845.260.439	27,4	4,3
BREZİLYA	1.568.168.322	1.837.597.511	17,2	4,3
TÜRKİYE	1.066.453.187	1.387.427.082	30,1	3,2
JAPONYA	1.173.678.884	1.332.249.727	13,5	3,1
TAYLAND	560.815.631	815.843.589	45,5	1,9
İNGİLTERE	793.925.040	801.591.749	1,0	1,9
HOLLANDA	825.006.959	655.961.883	-20,5	1,5
İSVİÇRE	599.505.670	637.629.569	6,4	1,5
İSPANYA	413.344.502	620.615.101	50,1	1,4
MALEZYA	440.847.142	618.238.484	40,2	1,4
BELÇİKA	548.335.087	545.455.061	-0,5	1,3
S.ARABİSTAN	309.811.013	542.016.505	75,0	1,3
SİNGAPUR	455.147.767	535.962.717	17,8	1,3
İLK 20 ÜLKE TOPLAMI	31.108.537.137	37.670.238.805	21,1	88,0
İLK 20 ÜLKENİN TOP. PAYI	76	88		
DÜNYA TOPLAMI	40.876.920.153	42.803.818.269	4,7	100,0

Kaynak: Birleşmiş Milletler - Un Comtrade / Ocak 2009

III. İRAN'IN TEKSTİL DIŞ TİCARETİ

İran'ın Tekstil Dış Ticareti

İran'ın tekstil ihracatı 2005, 2006 ve 2007 yılında sırasıyla %10,8, %13,8 ve %19,7 oranlarında azalarak 100 milyon dolar düzeyinden 62 milyon dolara kadar gerilemiştir. İran tekstil ithalatı 2007 yılında %30 oranında azalarak 1 milyar dolar olarak gerçekleşmiştir.

İRAN'IN TEKSTİL İHRACATI VE İTHALATI

Birim:\$

YILLAR	TEKSTİL İHRACATI	DEĞİŞİM (%)	TEKSTİL İTHALATI	DEĞİŞİM (%)
2003	79.435.817	-	1.047.243.761	-
2004	100.365.171	26,3	1.438.464.325	37,4
2005	89.571.986	-10,8	1.370.979.865	-4,7
2006	77.248.742	-13,8	1.446.602.859	5,5
2007	62.026.360	-19,7	1.015.408.995	-29,8

Kaynak: Birleşmiş Milletler - Un Comtrade / Ocak 2009

2007 yılında dünyada en fazla tekstil ithalatı yapan ilk 10 ülke ile bu ülkeler arasında İran'ın yeri ve dünya tekstil ithalatındaki payı aşağıdaki tabloda gösterilmektedir.

Çin %13,5 payı ile en fazla tekstil ithalatı yapan ülke konumunda iken Hong Kong %7,8 payı ile ikinci sıradadır.

2007 yılı BM Comtrade verilerine göre İran, dünya tekstil ithalatından sadece %0,6 oranında pay almaktadır.

DÜNYA TEKSTİL* İTHALATÇILARI ARASINDA İRAN / 2007		
ÜLKE	İTHALAT - \$	% PAY
ÇİN	23.296.571.156	13,5
HONG KONG	13.421.411.338	7,8
ABD	11.594.414.170	6,7
ALMANYA	10.099.559.000	5,8
İTALYA	10.060.350.198	5,8
TÜRKİYE**	8.039.756.467	4,7
FRANSA	6.188.874.012	3,6
MEKSİKA***	5.043.786.238	2,9
İNGİLTERE	4.975.950.502	2,9
GÜNEY KORE	4.318.775.065	2,5
İLK 10 ÜLKE TOP.	95.900.099.947	55,5
İRAN	1.015.408.995	0,6
DÜNYA TOPLAMI	172.771.808.889	100,0

Kaynak: Birleşmiş Milletler - Un Comtrade / Mart 2007

*Fasıl 57 hariç, Fasıl 50 ile 60 (dahil) arası dikkate alınarak hesaplanmıştır.

**Kaynak: DTM Bilgi Sistemi

***: Veri sistemine Meksika'nın 2007 yıllık verileri yüklenmediğinden, diğer ülkelerin bu ülkeler ile ticareti dikkate alınarak sıralamada konumlandırılmıştır.

En Çok Tekstil İthal Edilen Ülkeler

İran'ın en fazla tekstil ithalatı yaptığı ilk beş ülke, Çin (%38,4), Almanya (%13,3), G.Kore (%9), Japonya (%8,5), Türkiye (%6,1) ve Hindistan (%5,5) olarak sıralanmaktadır.

Türkiye, İran'ın tekstil ithalatında 5. sıradadır. 2007 yılında Türkiye'den yapılan tekstil ithalatı %33,7 oranında artarak 60 milyon doları aşmıştır.

2006 ve 2007 yıllarına ait ithalat rakamları ve yıllık değişim oranları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

İran'ın Çin ve Tayland'dan yapmış olduğu tekstil ithalatının sırasıyla %18 ve %14,8 oranlarında azaldığı görülmektedir.

İRAN'IN EN ÇOK TEKSTİL İTHALATI YAPTIĞI ÜLKELER				
Birim:\$	2006	2007	DEĞİŞİM %	PAY %
ÇİN	475.329.153	389.598.974	-18,0	38,4
ALMANYA	87.839.000	135.481.000	54,2	13,3
G.KORE	75.098.807	91.830.759	22,3	9,0
JAPONYA	57.585.463	86.234.384	49,8	8,5
TÜRKİYE	44.984.884	60.162.712	33,7	5,9
HİNDİSTAN	56.406.860	55.768.502	-1,1	5,5
TAYLAND	58.768.433	50.057.881	-14,8	4,9
BEYAZ RUSYA	13.294.300	36.798.200	176,8	3,6
PAKİSTAN	19.816.370	23.009.411	16,1	2,3
Y.ZELENDA	7.859.650	11.373.854	44,7	1,1
İLK 10 ÜLKE TOPLAM	896.982.920	940.315.677	4,8	92,6
DÜNYA TOPLAMI	1.446.602.859	1.015.408.995	-29,8	100

Kaynak: Birleşmiş Milletler - Un Comtrade / Ocak 2009

İran'ın En Çok İthal Ettiği Tekstil Ürünleri

2007 yılında İran'ın ithal ettiği tekstil ürünleri incelendiğinde, dünyadan en fazla 5503 G.T.İ.P başlıklı sentetik devamsız lifler ithal ettiği tespiti yapılmıştır. En çok ithal ettiği diğer ürünler; 54 07 GTİP başlıklı sentetik filament ipliklerinden dokunmuş mensucat, 5504 GTİP başlıklı suni devamsız lifler olarak sıralanmaktadır.

2007 yılında İran'ın en çok ithal ettiği ilk 6 ürün ve ithalat değerleri ve payları aşağıdaki tabloda verilmektedir.

İRAN'İN EN ÇOK İTHAL ETTİĞİ TEKSTİL ÜRÜNLER			
2007			
Birim \$			
DORTLÜ GTİP NO	TANIM	DEĞER \$	PAY %
5503	SENTETİK DEVAMSIZ LİFLER (KARDE EDİLMEMİŞ, TARANMAMIŞ VEYA İPLİK İMALI İÇİN DİĞER SURETTE HAZIRLANMAMIŞ)	209.011.188	20,6
5407	SENTETİK FİLAMENT İPLİKLERİNDEN DOKUNMUŞ MENSUCAT	207.144.666	20,4
5504	SUNİ DEVAMSIZ LİFLER (KARDE EDİLMEMİŞ, TARANMAMIŞ)	82.535.305	8,1
5810	PARÇA ŞERİT VEYA MOTİF HALİNDEKİ İŞLEMELER	78.729.719	7,8
5402	SENTETİK FİLAMENT İPLİKLERİ	63.846.452	6,3
5903	PLASTİK EMDRİLMİŞ SIVANMIŞ KAPLANMIŞ VEYA PLASTİKLE LAMİNE EDİLMİŞ MENSUCAT	45.643.060	4,5
	İRAN TOPLAM TEKSTİL İTHALATI	1.015.408.995	100,0

Kaynak: Birleşmiş Milletler - Un Comtrade / Ocak 2009

IV. İRAN'IN TEKSTİL ÜRÜN GRUPLARINDA UYGULADIĞI GÜMRÜK VERGİSİ ORANLARI

Aşağıda ürün grupları ve GTİP bazında İran'ın uyguladığı gümrük vergi oranları tablolar halinde özet olarak verilmiştir.

Battaniyeler	Gümrük Vergi Oranı
63 01 10	%95, Kilo başına 21.000 İran Riyalından az olamaz
63 01 20	%95, Kilo başına 21.000 İran Riyalından az olamaz
63 01 30	%95, Kilo başına 21.000 İran Riyalından az olamaz
63 01 40	%95, Kilo başına 21.000 İran Riyalından az olamaz
63 01 90	%95, Kilo başına 21.000 İran Riyalından az olamaz

İran, 63 01 GTİP başlığında yer alan battaniyelere %95 oranında gümrük vergisi uygulamaktadır. Ayrıca ödenecek olan gümrük vergisi kilo başına 21.000 İran Riyalından az olamaz.

ÜRÜN GRUPLARI	Gümrük Vergi Oranı
Yatak Çarşafı	
63 02 10	% 65
63 02 21	% 65
63 02 22	% 65
63 02 29	% 65
63 02 31	% 65
Masa Örtüleri	
63 02 40	% 65
63 02 51	% 65
63 02 53	% 65
63 02 59	% 65
Tuvalet Ve Mutfak Bezleri	
63 02 60	% 65
63 02 91	% 65
63 02 93	% 65
63 02 99	% 65

Perdeler, Perde Ve Yatak Farbeları	
63 03 12	%65
63 03 19	%65
63 03 91	%65
63 03 92	%65
63 03 99	%65
Yatak Örtüleri	
63 04 11	%65
63 04 19	%65

63 02 GTİP başlığındaki yatak çarşafı, masa örtüleri, tuvalet ve mutfak bezlerine %65 oranında gümrük vergisi uygulamaktadır. Ayrıca 63 03 GTİP başlıklı perdeler ve 63 04 GTİP başlıklı yatak örtülerine de %65 oranında gümrük vergisi uygulamaktadır.

Yün Ve İnce-Kaba Hayvan Kılları	Gümrük Vergi Oranı
51 01	%4
51 02	%4
51 03	%45
51 04	%45
51 05	%4

51 01, 51 02 ve 51 05 GTİP başlığındaki yün ve ince kaba hayvan kıllarına %4 oranında gümrük vergisi uygulanırken 51 03 ve 51 04 GTİP başlığındaki ürünlere %45 oranında gümrük vergisi uygulanmaktadır.

Yün Ve İnce-Kaba Hayvan Kıllarından İplikler	Gümrük Vergi Oranı
51 06 10	%15
51 06 20	%20
51 07 10	%15
51 07 20	%20
51 08	%20
51 09	%25
51 10	%25

Yukarıdaki tablodan görüleceği üzere İran 51 06 ,51 07, 51 08 GTİP başlıklarında yer alan yüne ve ince kaba hayvan kıllarından ipliklere %15 veya %20 oranında gümrük vergisi uygulamaktadır.

Yün ve İnce Kaba Hayvan Kıllarından Dokuma Mensucat	Gümrük Vergi Oranı
51 11	%70
51 12	%70
51 13	%70

İran 51 11, 51 12, 51 13 GTİP başlıklı yün ve ince kaba hayvan kıllarından dokuma mensucata %70 oranında gümrük vergisi uygulanmaktadır.

Pamuk Elyafı	Gümrük Vergi Oranı
52 01	%15
52 02	%40
52 03	%15

52 01 ve 52 03 GTİP başlığındaki ürünlere %15 , 52 02 GTİP başlığındaki ürünlere ise %40 oranında gümrük vergisi uygulanmaktadır.

Pamuk İpliği	Gümrük Vergi Oranı
52 04 11	%25
52 04 19	%25
52 04 20	%30
52 05	%20- %25
52 06	%10-%25
52 07	%30

Pamuk ipliği ürün grubunda bulunan ürünlere %10 ile %30 arasında değişen oranlarda gümrük vergisi uygulanmaktadır.

Pamuklu Dokuma Mensucat	Gümrük Vergi Oranı
52 08	%70 ve kilo başına en az 18.000-22.000 İran Riyalından az olamaz.
52 09	%70 ve kilo başına en az 18.000-22.000 İran Riyalından az olamaz.
52 10	%70 ve kilo başına en az 18.000-22.000 İran Riyalından az olamaz.
52 11	%70 ve kilo başına en az 18.000-22.000 İran Riyalından az olamaz.
52 12	%70 ve kilo başına en az 18.000-22.000 İran Riyalından az olamaz.

52 08 , 52 09, 52 10, 52 11, 52 12 GTİP başlıklarındaki pamuklu dokuma mensucata %70 oranında gümrük vergisi uygulanmaktadır. Ayrıca uygulanacak olan gümrük vergisi kilogram başına 18.000 veya 22.000 İran Riyalından az olamaz.

Sentetik - Suni Filament İplikleri	Gümrük Vergi Oranı
54 01	%20
54 02	%4-%40
54 03	%10
54 04	%15
54 05	%15
54 06	%30

54 01- 54 06 arasında bulunan GTİP başlıklarındaki ürünlere %4 ile %40 arasında değişen oranlarda gümrük vergisi uygulanmaktadır.

Sentetik-Suni Filament Dokuma Mensucat	Gümrük Vergi Oranı
54 07	%30-%70
54 08	%70 ve kilo başına en az 18.000-22.000 İran Riyalından az olamaz

54 07 GTİP başlığında bulunan sentetik-suni filament dokuma mensucata %30 ile %70 arasında değişen oranlarda gümrük vergisi uygulanmaktadır. 54 08 GTİP başlığında bulunan ürünlere ise %70 oranında gümrük vergisi uygulanmaktadır. Ayrıca uygulanacak olan gümrük vergisi kilogram başına 18.000 veya 22.000 İran Riyalından az olamaz.

Sentetik - Suni Devamsız Lifler	Gümrük Vergi Oranı
55 01	%4
55 02	%4
55 03	%10-%20
55 04	%4
55 05	%30
55 06	%4-10
55 07	%4

Sentetik - suni devamsız lifler ürün grubuna %4 ile %30 arasında değişen oranlarda gümrük vergisi uygulanmaktadır.

Sent.- Suni Devamsız Lif.İplikler	Gümrük Vergi Oranı
55 08	%30
55 09	%15-%20-%25
55 10	%25
55 11	%30

İran, sentetik - suni devamsız liflerden ipliklere %15 ile %30 arasında değişen oranlarda gümrük vergisi uygulamaktadır.

Sentetik Suni Devamsız Liflerden Dokuma Mensucat	Gümrük Vergi Oranı
55 12	%70 ve kilo başına en az 18.000-22.000 İran Riyalından az olamaz
55 13	%70 ve kilo başına en az 18.000-22.000 İran Riyalından az olamaz
55 14	%70 ve kilo başına en az 18.000-22.000 İran Riyalından az olamaz
55 15	%70 ve kilo başına en az 18.000 İran Riyalından az olamaz
55 16	%10- %70 ve kilo başına en az 18.000-22.000 İran Riyalından az olamaz

55 12, 55 13, 55 14, 55 15 GTİP başlığındaki ürünlere İran, %70 oranında gümrük vergisi uygulamaktadır. Ayrıca uygulanacak gümrük vergisi değer olarak kilogram başına 18.000 veya 22.000 İran Riyalından az olamaz.

55 16 GTİP başlığındaki ürünlere %10 ile %70 arasında değişen oranlarda gümrük vergisi uygulanmaktadır. Ayrıca gümrük vergisi değer olarak kilogram başına 18.000 veya 22.000 İran Riyalından az olamaz.

V. TÜRKİYE – İRAN DIŞ TİCARET İLİŞKİLERİ

Türkiye - İran Genel Dış Ticareti

Türkiye ile İran arasındaki genel ticaret hacmi 2006 yılında 6,7 milyar dolar düzeyinde iken, 2007 yılında 8,1 milyar dolar olmuş; 2008 yılının Ocak-Kasım döneminde ise yıllık rakamlar geçilerek toplam 9,7 milyar doları bulmuştur. 9,7 milyar doların 1,9 milyar dolarlık kısmını İran'a ihracat ve 7,8 milyar dolarlık kısmını İran'dan ithalat oluşturmaktadır.

2007 yılında 107,3 milyar dolar değerinde gerçekleşen Türkiye genel ihracatında, İran'ın 1,4 milyar dolar ile %1,34'lük bir payı olmuştur. Aynı yıl Türkiye'nin genel ihracatı 2006 yılına kıyasla %25,4 oranında artarken, İran'a ihracat %35,1 oranında, yani daha yüksek oranlı artmıştır. 2008 yılının Ocak-Kasım döneminde ise, Türkiye genel ihracatı 124,3 milyar dolar ile 2007 yılının Ocak-Kasım dönemine kıyasla %27,4 oranında artarken, İran'a ihracat %51,5 oranında artışla 1,9 milyar dolara yükselmiştir. Böylece İran'ın Türkiye genel ihracatındaki payı da %1,5'e yükselmiştir.

Genel ihracat açısından, İran Türkiye'nin ihracat yaptığı 237 ülke içerisinde on sekizinci sıradadır.

İthalat sözkonusu olduğunda, 2007 yılında 170,1 milyar dolar değerinde olan Türkiye genel ithalatında, İran'dan yapılan 6,6 milyar dolarlık ithalatın payı, %3,89 olarak hesaplanmaktadır. 2007 yılında 2006 yılına kıyasla İran'dan ithalatın artış oranı %17,6'dır ki; bu oran %21,8 olan genel ithalat artışının gerisindedir.

2008 yılının Ocak-Kasım döneminde ise, Türkiye'nin İran'dan genel ithalatı 2007 yılının eş dönemine kıyasla %26,5 oranında artmış ve 7,8 milyar dolar olmuştur. İlk on bir ayda Türkiye'nin genel ithalatının daha düşük oranlı (%23,8 oranında) artması dolayısıyla, İran'dan ithalatın genel ithalattaki payı da artmıştır. Bu pay, 2008 yılının Kasım sonunda %4,12 olarak hesaplanmaktadır. İran, 2008 yılının Ocak-Kasım döneminde Türkiye'nin ithalat yaptığı 238 ülke arasında yedinci sırada yer almaktadır.

Türkiye'nin İran ile dış ticareti içerisinde, tekstil ticaretinin %2 gibi bir payı bulunmaktadır. 2007 yılında 8,1 milyar dolar olan Türkiye-İran dış ticaret hacminin 166,5 milyon dolarlık kısmını, tekstil dış ticareti oluşturmuştur.

Türkiye'nin İran ile dış ticaretini, tekstil ticareti ile birlikte değerlendiren bir tablo, aşağıda yer almaktadır.

TÜRKİYE - İRAN TİCARİ İLİŞKİLERİ						
Birim: \$	2006	2007	DEĞİŞİM	2007	2008	DEĞİŞİM
	YILLIK	YILLIK	%	OCAK - KASIM	OCAK - KASIM	%
İRAN'A İHRACAT	1.066.901.631	1.441.190.094	35,1	1.232.006.580	1.866.985.641	51,5
TÜRKİYE GENEL İHRACAT	85.534.675.518	107.271.749.904	25,4	97.547.731.927	124.253.176.434	27,4
İRAN'IN PAYI %	1,25	1,34		1,26	1,50	
İRAN'DAN İTHALAT	5.626.610.156	6.615.393.849	17,6	6.199.889.644	7.841.293.452	26,5
TÜRKİYE GENEL İTHALAT	139.576.174.148	170.062.714.501	21,8	153.942.840.253	190.526.844.687	23,8
İRAN'IN PAYI %	4,03	3,89		4,03	4,12	
İRAN'A TEKSTİL İHRACATI	120.674.939	154.129.028	27,7	133.447.436	191.953.619	43,8
TÜRKİYE TEKSTİL İHRACATI	5.403.521.229	6.363.917.840	17,8	5.851.572.739	6.276.822.085	7,3
İRAN'IN PAYI %	2,23	2,42		2,28	3,06	
İRAN'DAN TEKSTİL İTHALATI	10.496.788	12.399.613	18,1	11.261.102	13.465.636	19,6
TÜRKİYE TEKSTİL İTHALATI	6.222.227.006	8.039.756.467	29,2	7.446.197.592	6.860.469.177	-7,9
İRAN'IN PAYI %	0,17	0,15		0,15	0,20	

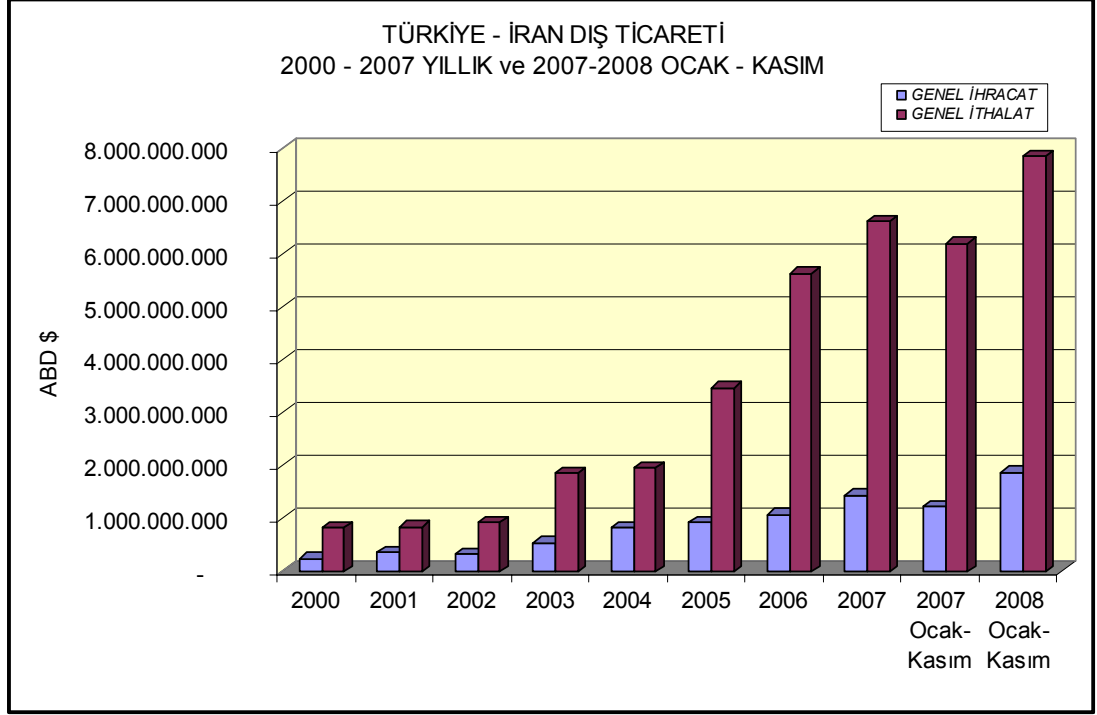
Kaynak DTM Bilgi Sistemi / Ocak 2009

Yıllar itibarıyla Türkiye ile İran arasındaki ticarete bakıldığında İran'a genel ihracatın 2000 yılından 2008 yılının Kasım ayı sonuna kadar dokuz yıla yakın zaman zarfında sadece 2002 yılında %7,4 oranında azaldığı, diğer yıllar ise %12,3 ile %59,8 arasında değişen oranlarda arttığı görülmektedir. 2000 yılında 235,8 milyon dolar olan İran'a ihracat 2007 yılında 1,4 milyar dolara yükselmiş, diğer bir ifade ile altı katından fazla artmıştır. Son sekiz yıl içerisinde Türkiye'den İran'a yapılan ihracatın yıllık ortalama artış oranı %31,7 olarak hesaplanmaktadır. Türkiye'den İran'a 2008 yılının Ocak-Kasım döneminde 2007 yılının eş dönemine kıyasla %51,5 oranında artışla 1,9 milyar dolarlık ihracat gerçekleştirilmiştir.

2000 yılından 2008 yılının Kasım ayı sonuna kadar olan süreçte, Türkiye ile İran arasında dış ticarete ilişkin veriler, aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

TÜRKİYE - İRAN DIŞ TİCARETİ				
Birim: \$				
YILLAR	GENEL İHRACAT	YILLIK DEĞİŞİM (%)	GENEL İTHALAT	YILLIK DEĞİŞİM (%)
2000	235.784.797	-	815.730.198	-
2001	360.535.772	52,9	839.800.076	3,0
2002	333.962.009	-7,4	920.971.696	9,7
2003	533.786.239	59,8	1.860.682.809	102,0
2004	813.031.280	52,3	1.962.058.691	5,4
2005	912.940.054	12,3	3.469.705.759	76,8
2006	1.066.901.631	16,9	5.626.610.156	62,2
2007	1.441.190.094	35,1	6.615.393.849	17,6
2007 Ocak-Kasım	1.232.006.580		6.199.889.644	
2008 Ocak-Kasım	1.866.985.641	51,5	7.841.293.452	26,47

Kaynak DTM Bilgi Sistemi / Ocak 2009

Diğer yandan, 2000 yılında 815,7 milyon dolar olan İran'dan yapılan ithalatın değeri, 2007 yıl sonu itibariyle sekiz katından fazla artarak 6,6 milyar dolara yükselmiştir. Yıllar itibariyle ithalatta, %3 ile %102 arasında değişen oranlarda artışlar ve 2008 yılının Ocak-Kasım dönemi itibariyle %26,5 oranında artış olmuştur. İthalatın 2000 yılından 2007 yılına yıllık ortalama artış oranı %39,5'tir. 2008'in Ocak-Kasım döneminde Türkiye İran'dan 7,8 milyar dolarlık ithalat yapmıştır ki; bu rakam, 2007 yıllık ithalat rakamınının 1,2 milyar dolar üzerindedir.

Türkiye'nin Genel Ticaretinde İran'ın Yeri

2008 yılının Ocak-Kasım dönemi itibariyle İran Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı on sekizinci ülkedir. İran'ın 124,3 milyar dolarlık Türkiye genel ihracatında payı %1,5'tir.

Diğer yandan, İran Türkiye'nin en fazla ithalat yaptığı ülkeler içerisinde, Rusya Federasyonu, Almanya, Çin Halk Cumhuriyeti, ABD, İtalya ve Fransa'nın ardından yedinci sırada bulunmaktadır. 190,5 milyar dolarlık Türkiye genel ithalatında İran'dan yapılan ithalatın payı %4,1'dir. Bu rakamlardan da anlaşılacağı üzere iki ülke arasındaki ticaret, İran lehine gelişim göstermektedir.

Türkiye'nin en fazla ihracat yaptığı ülkeler ve bu ülkeler arasında İran'ın yeri aşağıdaki tablodan görülebilir.

TÜRKİYE'NİN EN FAZLA İHRACAT YAPTIĞI ÜLKELER				
Birim:ABD \$				
ÜLKELER	2007 OCAK-KASIM	2008 OCAK-KASIM	2007 / 2008 DEĞİŞİM %	TOPLAMDA PAY %
ALMANYA	11.033.907.949	12.191.975.755	10	9,8
İNGİLTERE	7.848.905.083	7.778.268.247	- 1	6,3
BİR.ARAP EMİRLİK.	2.873.003.785	7.662.661.952	167	6,2
İTALYA	6.804.636.521	7.445.982.938	9	6,0
FRANSA	5.376.090.203	6.290.715.351	17	5,1
RUSYA FEDERASYONU	4.310.572.220	6.157.682.233	43	5,0
A.B.D.	3.878.217.440	4.003.539.335	3	3,2
ROMANYA	3.337.036.959	3.846.690.397	15	3,1
İSPANYA	4.193.574.212	3.835.714.152	- 9	3,1
IRAK	2.596.354.206	3.480.133.448	34	2,8
HOLLANDA	2.757.885.901	2.968.213.880	8	2,4
İSVİÇRE	858.079.850	2.499.279.393	191	2,0
YUNANİSTAN	2.057.907.293	2.326.962.054	13	1,9
UKRAYNA	1.322.700.581	2.099.357.279	59	1,7
SUUDİ ARABİSTAN	1.400.059.731	2.060.978.842	47	1,7
BULGARİSTAN	1.901.871.216	2.048.241.586	8	1,6
BELÇİKA	1.580.008.170	1.983.794.273	26	1,6
İRAN	1.232.006.580	1.866.985.641	52	1,5
İSRAİL	1.488.138.635	1.808.285.640	22	1,5
AZERBAYCAN-NAHÇ.	936.238.839	1.544.875.559	65	1,2
İLK 20 ÜLKE TOPLAMI	67.787.195.374	83.900.337.955	24	67,5
TÜRKİYE'NİN TOPLAM İHRACATI	97.547.731.927	124.253.176.434	27	100,0
İLK 20 ÜLKENİN TOPLAMDA PAYI %	69	68		

Kaynak DTM Bilgi Sistemi / Ocak 2009

Türkiye'nin en fazla ithalat yaptığı ülkeler ve bu ülkeler arasında İran'ın yeri ise izleyen tabloda verilmektedir.

TÜRKİYE'NİN EN FAZLA İTHALAT YAPTIĞI ÜLKELER				
Birim:ABD \$				
ÜLKELER	2007 OCAK-KASIM	2008 OCAK-KASIM	2007 / 2008 DEĞİŞİM %	TOPLAMDA PAY %
RUSYA FEDERASYONU	20.980.571.097	29.325.761.526	40	15,4
ALMANYA	15.727.948.414	17.429.337.453	11	9,1
ÇİN HALK CUMHUR.	11.992.735.641	14.707.299.724	23	7,7
A.B.D.	7.363.258.458	11.186.326.070	52	5,9
İTALYA	9.047.071.937	10.410.573.853	15	5,5
FRANSA	7.124.841.940	8.569.045.887	20	4,5
İRAN	6.199.889.644	7.841.293.452	26	4,1
UKRAYNA	4.120.991.725	5.790.745.425	41	3,0
İSVİÇRE	4.957.772.102	5.474.097.723	10	2,9
İNGİLTERE	4.921.335.745	5.027.339.843	2	2,6
İSPANYA	3.859.086.003	4.312.890.400	12	2,3
GÜNEY KORE CUM.	4.000.798.330	3.826.386.412	-	2,0
JAPONYA	3.298.539.730	3.774.275.783	14	2,0
ROMANYA	2.829.897.236	3.429.413.644	21	1,8
SUUDİ ARABİSTAN	2.189.425.941	3.210.827.885	47	1,7
CEZAYİR	1.883.101.373	3.070.390.488	63	1,6
BELÇİKA	2.640.577.841	3.003.793.004	14	1,6
HOLLANDA	2.436.360.820	2.859.338.048	17	1,5
HİNDİSTAN	2.093.753.755	2.327.275.010	11	1,2
KAZAKİSTAN	1.163.850.682	2.272.691.452	95	1,2
İLK 20 ÜLKE TOPLAMI	118.831.808.414	147.849.103.082	24	77,6
TÜRKİYE'NİN TOPLAM İTHALATI	153.942.840.253	190.526.844.687	24	100,0
İLK 20 ÜLKENİN TOPLAMDA PAYI %	77	78		

Kaynak DTM Bilgi Sistemi / Ocak 2009

Türkiye - İran Tekstil Ticareti

Türkiye, 2007 yılına ilişkin olarak Dünya Ticaret Örgütü tarafından açıklanan istatistiklere göre, 238,1 milyar dolar tutarındaki dünya tekstil ticaretinde %3,7 pay ile 8. en büyük tedarikçidir. Benzer şekilde, 345,3 milyar dolar değerinde dünya konfeksiyon ticaretinde ise %4,1 pay ile 4. büyük tedarikçi durumundadır. Uluslararası pazarlarda en önemli tekstil ve konfeksiyon tedarikçilerinden biri olan Türkiye, İran ile de belli bir düzeyde tekstil ticareti yapmaktadır.

2007 yılında Türkiye'den İran'a 154,1 milyon dolar değerinde tekstil ürünü (elyaf, iplik ve kumaş) ihraç edilmiş, ihracat artışı 2006 yılına kıyasla %27,7 olmuştur. 2008 yılının Ocak-Kasım döneminde ise 192 milyon dolarlık tekstil ihracatı yapılmış, ihracatın artış oranı %43,8 olarak hesaplanmıştır.

Yıllar İtibarıyla Tekstil İhracatı ve İthalatı

2000 yılından 2007 yılına kadar olan sekiz yıllık süreçte Türkiye'den İran'a tekstil ihracatı bazı yıllar artıp bazı yıllar azalarak 57 milyon dolardan 154,1 milyon dolara yükselmiş, diğer bir ifade ile üç katına çıkmıştır. Sekiz yıl içerisinde İran'a tekstil ihracatının yıllık ortalama artış oranı %16,8'dir.

2000 yılından 2008 yılının Kasım ayı sonuna kadar Türkiye ile İran arasındaki tekstil ticaretine ilişkin veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

TÜRKİYE - İRAN TEKSTİL TİCARETİ				
Birim: \$				
YILLAR	TEKSTİL İHRACATI	YILLIK DEĞİŞİM (%)	TEKSTİL İTHALATI	YILLIK DEĞİŞİM (%)
2000	56.981.864	-	4.301.257	-
2001	62.867.081	10,3	1.810.263	-57,9
2002	61.705.729	-1,8	3.334.186	84,2
2003	91.752.064	48,7	5.920.041	77,6
2004	125.025.872	36,3	16.070.476	171,5
2005	118.679.904	-5,1	16.489.145	2,6
2006	120.674.939	1,7	10.496.788	-36,3
2007	154.129.028	27,7	12.399.613	18,1
2007 Ocak-Kasım	133.447.436		11.261.102	
2008 Ocak-Kasım	191.953.619	43,8	13.465.636	19,58

Kaynak DTM Bilgi Sistemi / Ocak 2009

Türkiye'nin Tekstil İhracatında İran'ın Yeri

Türkiye'nin 2008 yılının Ocak-Kasım dönemine ilişkin dış ticaret verileri çerçevesinde İran, tekstil ihracatında Rusya Federasyonu, İtalya, Almanya, Romanya, Polonya, Bulgaristan, İngiltere ve ABD'nin ardından 187 ülke içerisinde 9. büyük pazarıdır. 2008'in ilk on bir ayında İran'a 192 milyon dolar değerinde tekstil ürünü ihraç edilmiştir. İhracat artışı %43,8 ve İran'ın Türkiye tekstil ihracatındaki payı %3,1'dir.

Türkiye'nin tekstil ihracatında İran'ın konumunu gösteren bir tablo aşağıda verilmektedir.

TÜRKİYE'NİN EN FAZLA TEKSTİL İHRAÇ ETTİĞİ ÜLKELER				
<i>Birim: ABD \$</i>				
ÜLKELER	2007 OCAK-KASIM	2008 OCAK-KASIM	2007 / 2008 DEĞİŞİM %	TOPLAMDA PAY %
RUSYA FEDERASYONU	593.212.289	771.535.962	30	12,3
İTALYA	596.208.065	590.299.894	- 1	9,4
ALMANYA	347.292.384	352.940.625	2	5,6
ROMANYA	343.831.154	304.399.082	- 11	4,8
POLONYA	269.728.638	283.554.740	5	4,5
BULGARİSTAN	224.909.216	258.296.256	15	4,1
İNGİLTERE	224.656.121	208.978.563	- 7	3,3
A.B.D.	200.131.511	198.483.938	- 1	3,2
İRAN	133.447.436	191.953.619	44	3,1
YUNANİSTAN	176.262.439	179.695.241	2	2,9
İSPANYA	197.162.043	167.496.097	- 15	2,7
FRANSA	168.183.312	155.053.860	- 8	2,5
UKRAYNA	102.204.336	152.094.144	49	2,4
MISIR	95.038.198	149.139.755	57	2,4
FAS	101.935.931	121.746.879	19	1,9
SİRBİSTAN	96.002.796	116.512.563	21	1,9
BELÇİKA	112.969.116	108.434.321	- 4	1,7
HOLLANDA	104.806.769	106.662.331	2	1,7
SURİYE	63.529.808	99.057.574	56	1,6
TUNUS	69.599.116	91.969.756	32	1,5
İLK 20 ÜLKE TOPLAMI	4.221.110.678	4.608.305.200	9	73,4
TÜRKİYE'NİN TOPLAM TEKSTİL İHRACATI	5.851.572.739	6.276.822.085	7	100,0
İLK 20 ÜLKENİN TOPLAMDA PAYI %	72	73		

Kaynak DTM Bilgi Sistemi / Ocak 2009

İran'dan az miktarda tekstil ithalatı da yapılmaktadır, ancak tekstil ithalatının değeri, ihracatın on dördte biri kadar küçüktür. 2007 yılında İran'dan Türkiye'ye 12,4 milyon dolarlık tekstil ürünü ithal edilmiştir. İthalatın 2006 yılına göre artış oranı %18,1'dir. 2008 yılının Ocak-Kasım döneminde ise İran'dan tekstil ithalatı %19,6 oranında artarak 13,5 milyon dolara yükselmiştir.

İthalat açısından bakıldığında İran, Türkiye'nin 2008 Ocak-Kasım döneminde tekstil ürünleri ithal ettiği 137 ülke içerisinde 40. sırada bulunmaktadır.

Ürün Grupları Bazında İran'a Tekstil İhracatı

Türkiye'den İran'a tekstil ihracatına ürün grupları bazında bakıldığında 54 07 GTİP başlıklı sentetik ipliklerden dokuma kumaşlar ile 58 01 GTİP başlıklı kadife, peluş ve halkalı mensucatin en önde geldikleri görülmektedir. 2008 yılının Ocak-Kasım döneminde 54 07 GTİP başlıklı ürünlerin ihracatı, dolar bazında %95 oranında artarak 26,6 milyon dolardan 52 milyon dolara yükselmiştir. 58 01 GTİP başlıklı kadife, peluş ve halkalı mensucatin ihracatı ise %106 oranında artışla 10,9 milyon dolardan 22,4 milyon dolara çıkmıştır.

58 10 GTİP başlıklı parça, şerit ve motif halinde işlemler, 55 01 GTİP başlıklı sentetik lif demetleri ve 55 09 GTİP başlıklı sentetik devamsız liflerden iplikler, diğer önde gelen ihraç ürünlerindedir.

Aşağıdaki tabloda Türkiye'den İran'a en fazla ihraç edilen tekstil mamülleri, dolar bazında ihracat değeri değişimleri ve paylar yer almaktadır.

TÜRKİYE'NİN İRAN'A TEKSTİL İHRACATI					
EN FAZLA İHRAÇ EDİLEN İLK 20 ÜRÜN					
Birim: ABD \$					
GTİP BAŞLIĞI	KAPSAM	2007	2008	2007 / 2008	TOPLAMDA
		OCAK - KASIM	OCAK - KASIM	DEĞİŞİM %	PAY %
5407	SENTETİK İPLİK, MONOFİL, SERİTLERLE DOKUMALAR	26.630.152	52.019.864	95	27,1
5801	KADİFE, PELÜS VE HALKALI (TIRTIL MENSUCAT)	10.863.981	22.427.091	106	11,7
5810	İSLEMELER (PARÇA, SERİT, MOTİF HALİNDE)	22.706.533	13.751.998	- 39	7,2
5501	SENTETİK LİF DEMETLERİ	12.601.111	13.256.015	5	6,9
5509	SENTETİK DEVAMSIZ LİFDEN İPLİK (DİKİS HARIÇ) (TOPTAN)	5.602.683	10.794.370	93	5,6
5506	SENTETİK DEVAMSIZ LİFLER (TARANMIS, İLERİ İŞLEM GÖRMÜS)	8.918.655	10.272.809	15	5,4
5516	DEVAMSIZ SUNİ LİFDEN DOKUMALAR (AĞIRLIKÇA %85 < SUNİ)	2.073.834	5.821.081	181	3,0
5804	TÜLLER VE DİĞER MENSUCAT-PARÇA, SERİT, MOTİFLER HALİNDE	5.089.669	5.277.664	4	2,7
5515	DİĞER DEVAMSIZ SENTETİK LİFDEN DOKUMALAR	1.510.289	4.923.447	226	2,6
5503	SENTETİK DEVAMSIZ LİFLER (İŞLEM GÖRMEMİS)	9.821.632	4.807.354	- 51	2,5
5208	PAMUK MEN (AĞIRLIKÇA %85 VE FAZLA PAMUK M.KARE 200GR)	928.857	4.782.940	415	2,5
5209	PAMUK MEN (DOKUMA %85 < PAMUKLU 200G/M2 DEN FAZLA)	1.459.343	4.706.234	222	2,5
5511	SUNİ-SENTETİK DEVAMSIZ ELYAFTAN İPLİKLER (PERAKENDE)	2.352.126	4.222.800	80	2,2
5903	PLASTİK EMDİRİLMİS, SIVANMIS, KAPLANMIS MENSUCAT	2.586.260	3.917.560	51	2,0
5210	PAMUK MEN (DOKUMALAR, AĞIRLIKÇA % < 85 TEN AZ PAMUK İÇEREN, <= 200 G/M ²)	153.271	3.589.384	2.242	1,9
5111	KARDELI YÜN VE İNCE KILDAN DOKUMALAR	133.928	3.280.431	2.349	1,7
5907	EMDIRİLMİS, SIVANMIS, KAPLANMIS DİĞER MENSUCAT; DEKORLAR, FONLAR	3.372.661	3.083.337	- 9	1,6
5902	NAYLON, POLİAMİD, POLİESTER VB.ESASLI İÇ-DİS LASTİĞİ MENSUCATI	2.998.930	2.777.606	- 7	1,4
5112	TARANMIS YÜNDEN, İNCE HAYVAN KİLİNDAN DOKUMALAR	1.578.991	2.190.593	39	1,1
5601	VATKALAR, VATKA MAMÜLLERİ, KİRPİNTİ, TOZ, TANAZLAR	2.592.554	1.808.048	- 30	0,9
İLK 20 ÜRÜN TOPLAMI		123.975.460	177.710.626	43	92,6
İRAN'A TEKSTİL İHRACATI		133.447.436	191.953.619	44	100,0
İLK 20 ÜRÜN TOPLAMDA PAYI %		93	93		

Kaynak DTM Bilgi Sistemi / Ocak - 2009

2008 yılının Ocak-Kasım döneminde İran'a en fazla ihraç edilen ilk 20 tekstil ürün grubunun onbeşinde %4 ile % 2349 arasında değişen oranlarda artışlar, diğer beş ürün grubunda ise %7 ile %51 arasında değişen oranlarda düşüşler olmuştur.

İhracatı oransal olarak en fazla artan tekstil mamülleri, 51 11 GTİP başlıklı kardeli yün ve ince hayvan kıllarından dokuma kumaşlardır. Bunların ihracatı %2349'luk bir artışla 133,9 bin dolardan 3,3 milyon dolara yükselmiştir. 52 10 GTİP başlıklı pamuklu dokuma kumaşların ihracatı da %2242 oranında artışla 3,6 milyon dolara çıkmıştır.

Diğer yandan, İran'a ihracatı azalan ürünlerin başında %51 oranında düşüş ile 4,8 milyon dolara gerileyen 55 03 GTİP başlıklı işlem görmemiş, sentetik devamsız lifler gelmektedir. 58 10 GTİP başlıklı parça, şerit ve motif halinde işlemelerin ihracatı da 2008 yılının Ocak-Kasım döneminde %39 oranında düşüşle 22,7 milyon dolardan 13,8 milyon dolara gerilemiştir.

Hammadde niteliği itibarıyla İran'a tekstil ihracatına ilişkin veriler aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Hammadde Niteliği İtibarıyla Türkiye'den İran'a Tekstil İhracatı 2007 - 2008 Ocak - Kasım					
Birim: ABD \$	2007 Ocak - Kasım	Toplamda Pay %	2008 Ocak - Kasım	Toplamda Pay %	2007/2008 Değişim %
Sentetik-Suni Devamsız Lifler	31.343.000	23,5	28.336.339	14,8	-10
Pamuk Lifleri	250.442	0,2	569.815	0,3	128
Yün ve İnce-Kaba Hayvan Kılları	-	-	173.472	0,1	-
Elyaf İhracatı	31.593.442	23,7	29.079.626	15,1	-8
Sentetik-Suni Devamsız Liflerden İplikler	7.972.008	6,0	15.172.307	7,9	90
Sentetik-Suni Filament İplikleri	1.828.699	1,4	1.861.541	1,0	2
Yün ve İnce-Kaba Hayvan Kıllarından İplikler	507.762	0,4	605.310	0,3	19
Pamuk İpliği	155.660	0,1	366.227	0,2	135
İplik İhracatı	10.464.129	7,8	18.005.385	9,4	72
Sentetik-Suni Filament İpliklerinden Dokuma Kumaş	27.823.178	20,8	52.719.925	27,5	89
Pamuklu Dokuma Kumaş	2.581.581	1,9	13.717.045	7,1	431
Sentetik-Suni Devamsız Lif. İpliklerden Dokuma Kumaş	4.835.957	3,6	13.214.801	6,9	173
Yün ve İnce-Kaba Hayvan Kıllarından Dokuma Kumaş	1.751.355	1,3	5.471.024	2,9	212
Dokuma Kumaş İhracatı	36.992.071	27,7	85.122.795	44,3	130
Toplam	133.447.436	100,0	191.953.619	100,0	44

Kaynak: İTKİB / DTM Bilgi Sistemi / Ocak 2009

2008 yılının Ocak-Kasım döneminde Türkiye'den İran'a %130 artışla 85,1 milyon dolarlık dokuma kumaş, %8 düşüşle 29,1 milyon dolarlık elyaf ve %72 oranında artışla 18 milyon dolarlık iplik ihraç edilmiştir. Pamuklu, yünlü ve sentetik-suni liflerden olmak üzere temel hammaddeler itibariyle İran'a tekstil ihracatının %44,3'ünü dokuma kumaşlar, %15,1'ini lifler ve %9,4'ünü iplikler oluşturmaktadır.

İran'a Ev Tekstili İhracatı

Diğer yandan, İran'a ev tekstili ihracatı 2008 yılının Ocak-Kasım dönemi itibariyle 18,2 milyon dolar değerindedir. 2007 yılının aynı dönemine kıyasla %8,3'lük bir düşüş söz konusudur. Tül ve işlemeler 5,3 milyon dolarlık ihracat değeri ile en fazla ihraç edilen ev tekstili ürün grubudur. Yatak çarşafı ve tuvalet ve mutfak bezleri ihracatın %100 arttığı ürün grupları olurken, yatak örtüleri, diğer mefruşat eşyası, masa örtüleri, perde ve yatak farbeları ile dokuma bornozlar, ihracatta düşüş kaydedilen ev tekstili ürün grupları olmuştur.

Başlıca ürün grupları itibariyle İran'a ev tekstili ihracatına ilişkin veriler aşağıdaki tablodan izlenebilir.

Başlıca Ürün Grupları İtibariyle İran'a Ev Tekstil İhracatı			
2007 - 2008 Ocak - Kasım			
	2007	2008	2007/08
Başlıca Ev Tekstili Ürün Grupları	Değer (\$)	Değer (\$)	Değişim %
Tüller ve İşlemeler	5.089.669	5.277.664	3,7
Yastık, Yorgan ve Uyku Tulumları	2.622.694	3.586.844	36,8
Yatak Çarşafı	1.386.449	2.785.512	100,9
Diğer Mefruşat Eşyası	5.231.149	2.106.006	-59,7
Tuvalet ve Mutfak Bezleri	761.531	1.525.192	100,3
Perde, Perde ve Yatak Farbelası	2.420.387	1.355.691	-44,0
Yatak Örtüleri	1.871.137	1.118.761	-40,2
Masa Örtüleri	301.573	208.529	-30,9
Battaniyeler	59.788	160.571	168,6
Dokuma Bornozlar	118.922	79.898	-32,8
Örme Bornozlar	7.226	10.967	51,8
Toplam Ev Tekstili İhracatı	19.870.525	18.215.635	-8,3

Kaynak: İhracatçı Birlikleri Kayıtları / Ocak 2009

İran'dan Tekstil İthalatı

Türkiye'nin İran'dan ithal ettiği tekstil ürünlerinin başında ise, 56 03 GTİP başlıklı dokunmamış mensucat gelmektedir. 2008 yılının Ocak-Kasım döneminde %31 artışla 8,6 milyon dolarlık 56 03 GTİP başlıklı dokunmamış mensucat ithalatı yapılmıştır. Bu rünün ithalatı İran'dan yapılan toplam tekstil ithalatının %64,1'ine karşılık gelmektedir. 54 02 GTİP başlığında yer alan sentetik liflerden iplikler, 54 07 GTİP başlıklı sentetik ipliklerden dokumalar ve 52 08 GTİP başlıklı pamuklu dokuma kumaşlar, diğer önde gelen ithal kalemlerindendir.

Aşağıdaki tabloda Türkiye'nin İran'dan en fazla ithal ettiği tekstil mamüllerine ilişkin istatistikler verilmektedir.

TÜRKİYE'NİN İRAN'DAN TEKSTİL İTHALATI					
EN FAZLA İHRAÇ EDİLEN İLK 20 ÜRÜN					
Birim: ABD \$					
GTİP BAŞLIĞI	KAPSAM	2007 OCAK - KASIM	2008 OCAK - KASIM	2007 / 2008 DEĞİŞİM %	TOPLAMDA PAY %
5603	DOKUNMAMIS MENSUCAT (EMDIRILMIS)	6.596.066	8.629.275	31	64,1
5402	SENTETİK LİF İPLİĞİ (DİKİS İPLİĞİ HARİÇ) (TOPTAN)	1.450.349	1.673.394	15	12,4
5407	SENTETİK İPLİK, MONOFİL, SERİTLERLE DOKUMALAR	529.130	619.138	17	4,6
5208	PAMUK MEN (AĞIRLIKÇA %85 VE FAZLA PAMUK M.KARE 200GR)	214.532	547.269	155	4,1
5106	KARDELI (STRAYHGARN) YÜN İPLİKLERİ	859.190	459.714	-	46
5804	TÜLLER VE DİĞER MENSUCAT-PARÇA, SERİT, MOTİFLER HALİNDE	236.007	334.351	42	2,5
5607	SICİM, KORDON, İP, HALAT	255.046	310.185	22	2,3
5102	İNCE/KABA HAYVAN KİLLARİ (KARDESİZ/TARANMAMIS)	0	206.205	-	1,5
5806	DOKUNMUS KORDELALAR, BOLDÜKLER	16.346	160.408	881	1,2
5503	SENTETİK DEVAMSIZ LİFLER (İSLEM GÖRMEMİS)	101.887	121.602	19	0,9
5513	AĞARLIK; %85 >DEVAMSIZ SENTETİK-PAMUK DOKUMA < 170 GR/M2	0	101.302	-	0,8
5107	TARANMIS KAMGARN-PENYE YÜN İPLİKLERİ	93.944	98.905	5	0,7
5505	SENTETİK-SUNİ LİF DÖKÜNTÜLERİ	233.170	56.790	-	76
5105	YÜN, İNCE/KABA HAYVAN KİLLARİ (KARDELI/TARANMIS)	6.939	45.728	559	0,3
5907	EMDIRILMIS, SIVANMIS, KAPLANMIS DİĞER MENSUCAT; DEKORLAR, FONLAR	0	40.785	-	0,3
5911	TEKNİK İŞLER İÇİN DOKUMAYA ELVERİSLİ MADDEDEN DİĞER ESYA	286	27.558	9.536	0,2
5509	SENTETİK DEVAMSIZ LİFDEN İPLİK (DİKİS HARİÇ) (TOPTAN)	40.540	16.453	-	59
5101	YÜN VE YAPAGI (KARDESİZ/TARANMAMIS)	14.097	6.584	-	53
6006	DİĞER ÖRME MENSUCAT	163.541	5.506	-	97
5606	ĞİPE İPLİKLER, MONOFİLLER, SERİTLER, TİRTİL İPLİKLER VB	0	2.210	-	0,0
İLK 20 ÜRÜN TOPLAMI		10.811.070	13.463.362	25	100,0
İRAN'DAN TEKSTİL İTHALATI		11.261.102	13.465.636	20	100,0
İLK 20 ÜRÜNÜN TOPLAMDA PAYI %		96	100		

Kaynak DTM Bilgi Sistemi / Ocak - 2009

2008 yılının Ocak-Kasım döneminde İran'dan en fazla ithal edilen ilk 20 ürün grubunun onbeşinde %5 ile %9536 arasında değişen oranlarda artışlar kaydedilirken, diğer beş ürün grubunda %46 ile %97 arasında değişen oranlarda düşüşler olmuştur.

Oransal olarak ithalatı en fazla artan ürün grubu %9536 artış ile 27 bin dolarlık ithalat yapılan 59 11 GTİP başlıklı teknik işler için dokumaya elverişli maddelerden diğer eşyadır. 58 06 GTİP başlıklı dokunmuş kordela ve boldükler (%881 artış) ve 51 05 GTİP başlıklı yün ve ince-kaba hayvan kılları (%559 artış), diğer yüksek oranlı ithalat artışı görülen tekstil ürünleridir.

VI. FAYDALI ADRESLER

- **T.C. Tahran Büyükelçiliği**

Ferdowsi Ave., No.337, P.O. Box: 11365/8758 TEHRAN-IRAN

Tel: 98 21- 311 89 97, 311 52 99

Fax: 98 21- 311 79 28

E-mail: tctahranbe@safineh.net, tahran.be@mfa.gov.tr

- **T.C. Tahran Büyükelçiliği-Ticaret Müşavirliği**

Ferdowsi Ave., No. 337, P.O. Box: 11365/8758 TAHRAN-IRAN

Tel: 98 21- 391 35 92, 392 62 46

Fax: 98 21- 392 49 52

E-mail: dttah@arayandeh.net

- **Iran Chamber of Commerce, Industries and Mines**

(İran Ticaret, Sanayi ve Madenler Odası)

254 Ave. Taleghani TEHRAN 15814

P.O. Box: 15875/4671

Tel: 98 21- 884 60 31-9, 883 00 64-5

Fax: 98 21- 882 51 11

E-mail: info@iccim.org

Website: www.iccim.org

- **İran International Exhibition Co.**

(İran Uluslararası Fuarlar Şirketi)

Tel: 98 21- 201 42 30, 219 16 96, 210 18 72

Fax: 98 21- 204 28 58, 204 02 51

E-mail: contact@iranfair.com

- **Export Promotion Center of Iran**
(İran İhracatı Geliştirme Merkezi)

Tel: 98 21- 204 02 51

Fax: 98 21- 204 28 58

VII. KAYNAKÇA

- Dış Ticaret Müsteşarlığı Bilgi Sistemi
- Birleşmiş Milletler İstatistik Veri Sayfası, <http://comtrade.un.org/>
- CIA The World Factbook, Country Profiles, Iran.
- İran Ülke Bülteni, 2008, DEİK.
- İran Yerinde Pazar Araştırması, 2005, İGEME.
- The United Nations Industrial Development Organization (UNIDO), Infobase.
- Iran: Going Beyond Oil With Textiles, Michelle Mendiata Mitchell, 2007.

İTKİB GENEL SEKRETERLİĞİ

AR & GE ve Mevzuat Şubesi

Ocak 2009